

Zmeny v očkovacom kalendári 2020

MUDr. Pavol Šimurka, PhD.

Klinika pediatrie a neonatológie, Fakultná nemocnica Trenčín

Očkovací kalendár pre povinné očkovanie detí a dospelých na rok 2020 sa oproti roku 2019 v zásade nezmenil. Jedinou zmenou je presun termínu druhej dávky očkovania vakcínou proti osýpkam, príušniciam a ružienke (MMR). Dlhoročne sa 2. dávka MMR vakcíny podávala v 11. roku života, v roku 2020 sa termín podávania presunul do 5. roku života. Zároveň sa 2. dávka MMR vakcíny ročníkom narodenia 2010 – 2015 bude podávať v 11. roku postupne každý rok. Z toho vyplýva, že 6 rokov sa budú 2. dávkou očkovať dva ročníky detí (v 5. a 11. roku života).

Pediatr. prax, 2020;21(3):125-126

Úvod

Očkovací kalendár na rok 2020 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých platí od 1. januára 2020. Vydal ho hlavný hygienik SR a je dostupný na webovej stránke Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ÚVZ SR) v kategórii Očkovanie v hlavnom menu (http://www.uvzs.sk/docs/info/ockovanie/Ockovaci_kalendar_pre_pravidelne_povinne_ockovanie_deti_a_dospelych_na_rok_2020.pdf) – obrázok 1.

Výbornou praktickou pomôckou je „koleso“, printová aj elektronická podoba očkovacieho kalendára, ktorá je dostupná na tej istej webovej stránke ÚVZ SR (<http://www.uvzs.sk/kalendar/index.html>) – obrázok 2.

Zmeny v kalendári pravidelného povinného očkovania v roku 2020

O zmene a doplnení údajov informuje vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR (442. vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 12. decembra 2019, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov). Zároveň je do vyhlášky začlenená príloha Očkovacie postupy, ktoré sa vykonávajú v inom veku alebo v inom intervale ako podľa schémy pravidelného povinného očkovania (1). Predtým boli tieto postupy publikované vo vestníku MZ SR.

Druhé očkovanie MMR vakcínou

Pri druhom očkovaní touto vakcínou nejde o preočkovanie – „booster“ dávku radikálne zvyšujúcu hladinu protilátok – čo je princípom pri neživých vakcínach (hexavak-

Obrázok 1. Očkovací kalendár na rok 2020 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých (platnosť od 1. 1. 2020) (zdroj: ÚVZ SR)

ROČNÍK NARODENIA	VEK	DRUH OČKOVANIA	TYP OČKOVANIA
2020	v 3. mesiaci života v 5. mesiaci života v 11. mesiaci života	záškrť, tetanus, čierny kašeľ (acelulár. vakcína), vírusová hepatitída B, invazívne hemofilové nákazy, detská obrna, (DTaP-VHB HIB-IPV), pneumokokové invazívne ochorenia, (konjugovaná vakcína (PCV), simultánna aplikácia s hexavakcínou)*	I. dávka (základné očkovanie) II. dávka (základné očkovanie) III. dávka (základné očkovanie)
2019	najskôr prvý deň 15. mesiaca, najneskôr v 18. mesiaci života	osýpky, mumps, ružienka, (MMR)	I. dávka
2016	v 5. roku života	osýpky, mumps, ružienka, (MMR)	II. dávka
2015	v 6. roku života	záškrť, tetanus, čierny kašeľ (acelulár. vakcína), detská obrna, (DTaP-IPV)	preočkovanie
2010	v 11. roku života	osýpky, mumps, ružienka, (MMR)	II. dávka
2008	v 13. roku života	záškrť, tetanus, čierny kašeľ (acelulár. vakcína), detská obrna, (dTaP-IPV)	preočkovanie
X	dospelí vo veku 30 rokov	záškrť, tetanus, (dT**)	preočkovanie každých 15 rokov

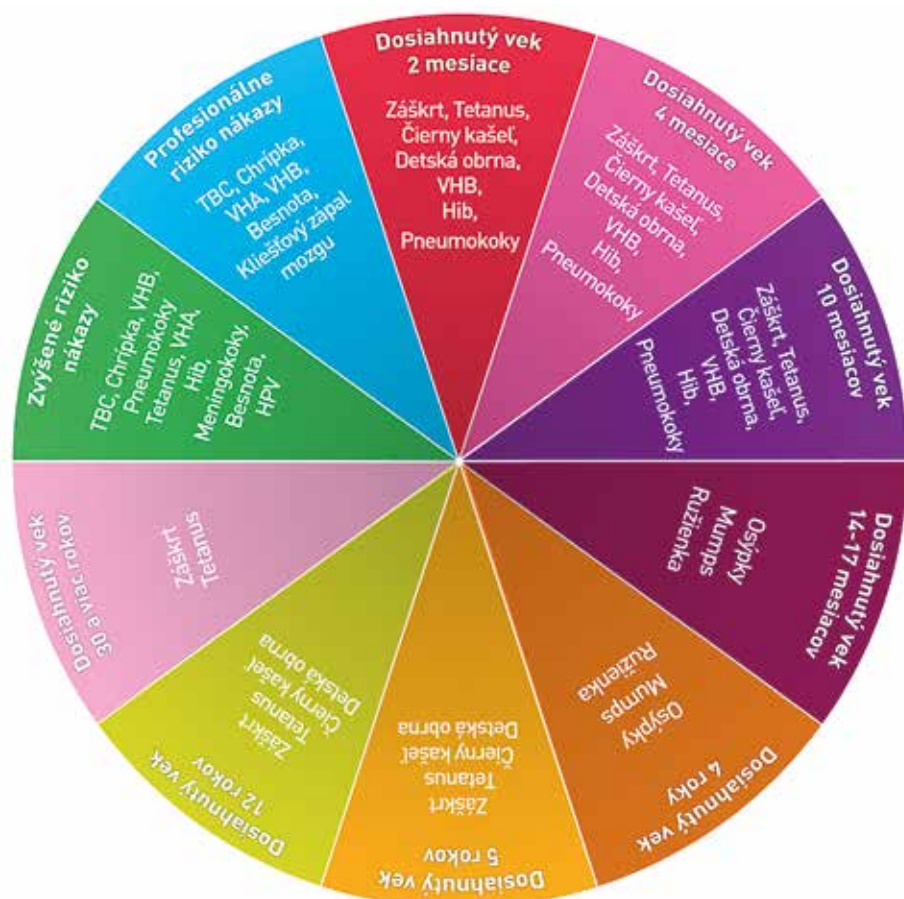
cína, pneumokoky). Deťom, ktoré reagujú, stačí jedna dávka. MMR je živá očkovacia látka s oslabenými živými vírusmi, organizmus reaguje ako pri ochorení. Imunita je prakticky celoživotná. Druhá dávka sa dáva preto, aby sa zachytili neočkované deti a niekoľko percent non-reaktorov z prvého očkovania (sú to deti, ktoré nereagujú imunitnou odpoveďou na podanú vakcínu). Dôležité je očkovať čo najviac detí, aspoň 95 %, čo je dostatočne vysoká úroveň potrebná pre kolektívnu imunitu. Kolektívna imunita slúži na ochranu tých, ktorí sa nemôžu očkovať a na ochranu pred epidémiou.

Druhé očkovanie prebiehalo doteraz v SR v 11. roku života. Tento neskorý termín bol dostatočný, pretože vysoká zaočkovanosť vo veku 15 – 18 mesiacov vytvárala priaznivú kolektívnu imunitu. V ostatnom období dochádza k miernemu a v určitých lokalitách aj k významnému zníženiu per-

centa očkovaných. Migrácia z epidemiologicky rizikových krajín pretrváva a výsledkom bola napr. epidémia v Košickom kraji ostatné 2 roky (už skončila).

Svetová zdravotnícka organizácia odporučila z viacerých dôvodov očkovať pred nástupom do školy, zároveň je to aj odporúčanie európskych orgánov verejného zdravotníctva (ECDC) (2). Z uvedených dôvodov hlavný hygienik SR na podnet svojho poradného zboru pre očkovanie (pracovná skupina pre imunizáciu) rozhodol v roku 2020 druhé očkovanie MMR zaradiť do 5. roku života. K uvedenému intervalu je potrebné dodať, že MMR vakcína má vo svojom odporúčaní (SPC – Summary of Product Characteristics) minimálny odstup druhej dávky od prvej 4 týždne. Väčšina európskych krajín očkuje 2. dávkou do 5 rokov života, ale napríklad Česká republika už o 6 mesiacov po prvej dávke.

Obrázok 2. „Koleso“ – očkovací kalendár 2020 (zdroj: ÚVZ SR)

Pneumokokové vakcíny

V súčasnosti sú na Slovensku v národnom imunizačnom programe dostupné 2 pneumokokové konjugované vakcíny (PCV): 10-valentná a 13-valentná (PCV13). MZ SR rozhodlo v priebehu revízie úhrad liekov, že PCV13 bude plne hrazenou vakcínou, s implementáciou rozhodnutia od 1. júla 2019 (3). Aktuálne je väčšina detí očkovaných 13-valentnou vakcínou. V roku 2020 sa tak (po prerušení z roku 2011) stávajú všetky očkovačie látky v povinnom pravidelnom očkovaní plne hrazenými (sú bez doplatku). V roku 2019 bola registrovaná opäť 23-valentná polysacharidová vakcína (4). V súčasnosti prebieha jej kategorizácia a predpokladá sa, že bude v SR dostupná do konca roka 2020. Indikácie sú u dospelých, v detskom veku v rizikových skupinách po očkovaní konjugovanou vakcínou.

HPV vakcíny

HPV vakcíny nie sú súčasťou pravidelného povinného očkovania, ale ich úhrada umožňuje očkovanie všetkých adolescentov – dievčat aj chlapcov, cieľ, ktorý odporúčajú národné imunizačné programy väčšiny krajín. V očkovaní na prevenciu

infekcie ľudským papilomavírusom nastala v roku 2019 zmena v úhrade vakcín a tiež zmena v dostupnosti vakcín. Od 1. januára 2019 boli zaradené do kategorizačného zoznamu 2 vakcíny – Cervarix a Gardasil. Úhrada bola nastavená v plnej výške pre Cervarix, pre Gardasil bol doplatok. Od 1. júla 2019 je zaradený do zoznamu s doplatkom Gardasil 9, 4-zložkový Gardasil bol vyradený zo zoznamu 1. októbra 2019 (3).

Očkovanie v ére pandémie ochorenia COVID-19

Na začiatku pandémie koronavírusovej infekcie nastalo obmedzenie očkovania prakticky vo všetkých štátoch sveta, postupne sa očkovanie vrátilo k stavu ako pred pandemiou, hoci nie vo všetkých krajinách. V rôznej miere ostala nižšia zaočkovanosť, opatrnejší sú lekári, zvýšila sa rezistencia u rodičov, zvýšilo sa percento detí, ktoré mali byť očkované. Dorastá vnímavá populácia. Na Slovensku bolo prerušenie, resp. obmedzenie očkovania veľmi krátke (5), napriek tomu v určitej miere pretrváva prístup očkovanie odkladať. Vytvorila sa kohorta detí, ktorú je potrebné doočkovať (6).

Podľa záverov a usmernení orgánov verejného zdravotníctva aj odporúčaní odborných spoločností vo svete aj u nás je možné realizovať očkovanie bez obmedzenia (7, 8, 9, 10, 11).

Záver

V roku 2020 nastali určité zmeny v kalendári pravidelného povinného očkovania, zmeny v úhrade vakcín zdravotnými poisťovňami a tým aj zmeny vo výbere očkovačích látok. Do očkovania nečakane zasiahla pandémia COVID-19. Došlo k zníženiu zaočkovanosti, stúpili riziká ochorenia detí preventabilnými infekciami, pretože pri vytvorení „vakcinačných dier“ sa zvyšuje riziko prekročenia prahu pre epidémiu. Je to výzva pre pediatriu primárnej starostlivosti: neodkladať očkovanie, očkovať v čo najskorších termínoch a doočkovať odložené očkovania. **Priorita – deti v 1. roku života a 1. dávka MMR.**

Literatúra

- Available from: <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/442/>>.
- Measles vaccines: WHO position paper – April 2017. Weekly epidemiological record. 2017;92(17):205-228.
- Available from: <<https://www.health.gov.sk/Clanok?zuuc-201907-lieky>>.
- Available from: <[https://www.liekinfo.sk/liek-pneumo-23-sol-inj-1x0,5-ml-\(striek-inj-skl-napl\)-23198-spc](https://www.liekinfo.sk/liek-pneumo-23-sol-inj-1x0,5-ml-(striek-inj-skl-napl)-23198-spc)>.
- Available from: <<https://health.gov.sk/?covid-19-metodicke-usmernenia>>.
- COVID-19 disrupts vaccination efforts, putting 80 million kids at risk. Available from: <https://www.healio.com/pediatrics/vaccine-preventable-diseases/news/online/%7Bd109d8e2-bbf3-4f2f-ada6-d6faec909ac2%7D/covid-19-disrupts-vaccination-efforts-putting-80-million-kids-at-risk?M_BT=4102584165025>.
- WHO Regional Office for Europe. Guidance on routine immunization services during COVID-19 pandemic in the WHO European Region. 2020. Available from: <<http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/novel-coronavirus-2019-ncov-technical-guidance/coronavirus-disease-covid-19-outbreak-technical-guidance-europe/guidance-on-routine-immunization-services-during-covid-19-pandemic-in-the-who-european-region-2020>>.
- American Academy of Pediatrics. COVID-19 Clinical Guidance Q & A. Available from: <<https://services.aap.org/en/pages/covid-19-clinical-guidance-q-a/>>.
- CDC. Coronavirus Disease 2019 (COVID-19). Information for Pediatric Healthcare Providers. Available from: <<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/pediatric-hcp.html>>.
- Česká vakcinologická společnost. Očkování v době COVID-19. Available from: <<https://www.vakcinace.eu/doporučení-a-stanoviska>>.
- Jeseňák M, Urbančíková I, Prokopová E, Bánovčin P. Očkovanie počas pandémie COVID-19. *Pediatrica (Bratisl.)* 2020;15(2):165-166.

MUDr. Pavol Šimurka, PhD.

Klinika pediatrie a neonatológie, Fakultná nemocnica Trenčín Legionárska 28, 911 71 Trenčín pavol.simurka@fntn.sk

